

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Заступник керівника
(проректор з науково-педагогічної роботи)

Микола А. ФАНАСОВ

Управління вартістю підприємства

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань **07 Управління та адміністрування**
Спеціальність **072 "Фінанси, банківська справа та страхування"**
Освітній рівень **другий (магістерський)**
Освітня програма **всі освітні програми**

Статут дисципліни
Мова викладання, навчання та оцінювання

**базова
українська**

Завідувач кафедри фінансів

Ірина ЖУРАВЛЬОВА

Харків
2020

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри фінансів
Протокол № 2 від 04.09.2020 р.

Розробник:
Полтініна О. П., к.е.н., доц. кафедри фінансів.

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Управління вартістю підприємства» буде корисна майбутнім спеціалістам економічних спеціальностей, які планують працювати в реальному секторі економіки.

Опанування знаннями, щодо можливості оцінювання вартості бізнесу дозволять здійснювати застосування на практиці підходів до оцінювання вартості бізнесу та розробляти заходи із її мінімізації.

Метою викладання даної навчальної дисципліни є формування компетентностей з управління вартістю бізнесу в умовах нестабільного зовнішнього середовища.

Для досягнення мети поставлені такі основні завдання:

засвоєння основних принципів обґрунтованого вибору оптимального методичного підходу до оцінювання ринкової вартості підприємства;

оволодіння навичками самостійного здійснення аналізу, ідентифікації та оцінювання чинників, що впливають на ринкову вартість підприємства;

оволодіння навичками розробки комплексу заходів із управління вартістю підприємства з використанням сучасних фінансових інструментів, зокрема, враховуючи позиціонування підприємства на фондовому ринку.

Об'єктом навчальної дисципліни є економічні процеси та події, що впливають на ринкову вартість бізнесу.

Предметом навчальної дисципліни є перелік заходів щодо управління вартістю бізнесу.

Характеристика навчальної дисципліни

Курс	1М
Семестр	2
Кількість кредитів ECTS	4
Форма підсумкового контролю	залік

Структурно-логічна схема вивчення дисципліни

Пререквізити	Постреквізити
Фінансовий менеджмент	Управління проектами
Менеджмент	Управління фінансовою стратегією
Фінансовий аналіз	

Компетентності та результати навчання за дисципліною

Компетентності	Результати навчання
Обирати оптимальний методичний підхід до оцінки ринкової вартості підприємства	Здатність до практичного застосування міжнародних та вітчизняних стандартів оцінки
	Систематизувати переваги та недоліки існуючих підходів та методів оцінювання вартості підприємства
	Застосовувати кожен із методів оцінки вартості підприємства на практиці
	Порівнювати результати оцінювання ринкової вартості підприємства, отримані із застосуванням різних методів
Розробляти ефективні заходи із управління вартістю активів та капіталу підприємства	Визначати вплив ринкової вартості цінних паперів підприємства на його вартісну оцінку
	Здійснювати вибір оптимальної структури капіталу, який забезпечить максимізацію ринкової вартості підприємства

Компетентності	Результати навчання
	Формувати критерії для оцінки результативності управління активами та капіталом в системі вартісноорієнтованого управління підприємством
	Розробляти комплекс заходів із управління вартістю підприємства на основі раціоналізації структури капіталу та використання активів
Здійснювати прийняття управлінських рішень щодо максимізації ринкової вартості підприємства, з урахуванням чинників зовнішнього та внутрішнього середовища	Діагностувати чинники зовнішнього середовища, що впливають на ринкову вартість підприємства
	Прогнозувати ринкову вартість підприємства за умови оптимістичного та песимістичного сценаріїв розвитку економіки держави
	Розробляти заходи із нейтралізації негативного впливу зовнішнього середовища на ринкову вартість підприємства

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Теоретико-методичні основи вартісно-орієнтованого управління підприємством

Тема 1. Предмет та зміст управління вартістю підприємства

1.1. Економічний зміст вартості. Вартість як складова оцінки фінансового стану підприємства. Історичні передумови виникнення науки про управління вартістю підприємства.

1.2. Сутність вартісноорієнтованого управління підприємством. Вартісноорієнтоване управління, як складова сучасного фінансового управління. Концепція вартісноорієнтованого управління.

1.3. Значення управління вартістю в системі менеджменту підприємства. Вартість як основа визначення результативності діяльності підприємства. Критерій збільшення вартості як інструмент побудови системи управління фінансовою діяльністю.

Тема 2. Концепції та інформаційне забезпечення управління вартістю підприємства

2.1. Міжнародні стандарти оціночної діяльності. Передумови виникнення та затвердження національних та міжнародних стандартів оцінки вартості. Історичні аспекти формування стандартів оцінки.

2.2. Національні стандарти оціночної діяльності. Склад та структура Національних стандартів оціночної діяльності. Зв'язок Національних стандартів оціночної діяльності з іншими нормативно-правовими актами.

2.3. Сучасне інформаційне забезпечення оціночної діяльності. Джерела інформації про вартість підприємства. Пошук та підбір інформаційних джерел для проведення оцінювання вартості.

Тема 3. Підходи до оцінки вартості підприємства

3.1. Дохідний підхід до оцінки вартості підприємства. Джерела інформації для визначення вартості підприємства з використанням доходного підходу. Метод капіталізації. Метод дисконтування грошового потоку.

3.2. Витратний підхід до оцінки вартості підприємства. Метод чистих активів. Метод ліквідаційної вартості.

3.3. Порівняльний підхід до оцінки вартості підприємства. Метод мультиплікаторів. Метод галузевих коефіцієнтів.

Змістовий модуль 2.

Внутрішньогосподарська організація управління вартістю підприємства

Тема 4. Позичування підприємства на фондовому ринку, як елемент управління вартістю

4.1. *Форми та види фінансових інструментів.* Фондовий ринок, як джерело інформації про вартість підприємства. Ринкова капіталізація.

4.2. *Чинники, що впливають на зростання ринкової вартості цінних паперів підприємства.* Макроекономічні чинники. Мікроекономічні чинники. Вплив фінансового стану підприємства на вартість його акцій.

4.3. *Джерела інформації про фондову активність підприємства.* Інвестиційні Інтернет-платформи. Інструментарій обробки інформації про стан фондового ринку.

4.4. *Визначення напрямів управління вартістю підприємства шляхом активізації його діяльності на фондовому ринку.* Залучення капіталу через фондовий ринок. Капіталізація, як джерело збільшення вартості підприємства.

Тема 5. Раціоналізація структури капіталу за критерієм вартості підприємства

5.1. *Критеріальний вибір оптимальної структури капіталу підприємства.* Ефект фінансового важеля. Середньозважена вартість капіталу. Економічна додана вартість підприємства.

5.2. *Визначення впливу вартості капіталу на ринкову вартість підприємства.* Оптимальна структура капіталу. Співвідношення власного та позикового капіталу.

Тема 6. Взаємозв'язок інвестиційної діяльності та управління вартістю підприємства

6.1. *Визначення основних показників ефективності інвестиційної діяльності підприємства.* Інвестиційна діяльність, як складова управління вартістю. Інвестиційна привабливість.

6.2. *Узгодження процесу управління інвестиційною діяльністю та вартістю підприємства.* Критерії ефективності управління вартістю та інвестиціями. Грошовий потік та економічна додана вартість.

Перелік практичних (семінарських) та лабораторних занять, а також питань та завдань до самостійної роботи наведено у таблиці "Рейтинг-план навчальної дисципліни".

Методи навчання та викладання

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачене застосування як активних, так і інтерактивних навчальних технологій, серед яких: лекції проблемного характеру, міні-лекції, робота в малих групах, семінари-дискусії, мозкові атаки, кейс-метод, презентації, ознайомлювальні (початкові) ігри, метод проектної роботи, комп'ютерні симуляції.

Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські, практичні та лабораторні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Відповідно контрольні заходи включає поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських, лабораторних занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 100 балів; мінімальна сума – 60 балів). Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів. Оцінювання знань

студента під час семінарських, практичних і лабораторних занять та виконання індивідуальних завдань здійснюється шляхом накопичення рейтингових балів таким чином:

робота на лекції та активна участь у виконанні практичних (семінарських) занять – максимально 18 балів;

активна участь у виконанні лабораторних робіт – 30 балів;

виконання поточних контрольних робіт – 28 балів;

виконання самостійних (індивідуальних) завдань – 24 бали.

Самостійна робота: загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на лабораторних заняттях. Критерії оцінювання **самостійної роботи:**

виконання КОЗ у групі. Кількість КОЗ – 3. Загальна кількість – 6 балів, яка може бути отримана за вирішення компетентнісно-орієнтованих завдань, розміщених на ПНС.

практична контрольна робота. Кількість контрольних робіт – 3. Розподіл за максимальною кількістю накопичених балів 1 та 25, загальна кількість – 28 балів, яка може бути отримана за вирішення компетентнісно-орієнтованих завдань, розміщених на ПНС.

Підсумковий контроль: здійснюється на підставі проведення заліку, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Студента слід вважати атестованим, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює 100. Мінімально можлива кількість балів за поточний і модульний контроль упродовж семестру – 60. Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: "60 і більше балів – зараховано", "59 і менше балів – не зараховано" та заноситься у залікову "Відомість обліку успішності" навчальної дисципліни.

Виставлення підсумкової оцінки здійснюється за шкалою, наведено в таблиці "Шкала оцінювання: національна та ЄКТС". Форми оцінювання та розподіл балів наведено у таблиці "Рейтинг-план навчальної дисципліни".

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D		
60 – 63	E	задовільно	не зараховано
35 – 59	FX	незадовільно	
1 – 34	F		

Рейтинг-план навчальної дисципліни

Тема	Форми та види навчання		Форми контролю	Макс. бал	
ТЕМА 1	<i>Аудиторна робота</i>				
	Лекція	ТЕМА 1. Предмет та зміст управління вартістю підприємства	Робота на лекції	1	
	Практичне заняття	Семінарське заняття за темою "Предмет та зміст управління вартістю підприємства"	Активна участь у семінарському занятті	2	
	Лабораторна робота	Лабораторна робота за темою "Чинники зовнішнього та внутрішнього середовища, що впливають на вартість підприємства"	Активна участь у виконанні лабораторної роботи	5	
	<i>Самостійна робота</i>				
	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою	Перевірка ДЗ		
Виконання практичних завдань. Визначення та порівняння підходів до визначення сутності управління вартістю підприємства					
ТЕМА 2.	<i>Аудиторна робота</i>				
	Лекція	ТЕМА 2. Концепції та інформаційне забезпечення управління вартістю підприємства	Робота на лекції	2	
	Практичне заняття	Семінарське заняття за темою "Законодавче забезпечення управління вартістю підприємства в Україні"	Активна участь у семінарському занятті	2	
	Лабораторна робота	Лабораторна робота за темою "Фінансова звітність підприємства як основа інформаційної бази вартісної оцінки підприємства"	Активна участь у виконанні лабораторної роботи	5	
	<i>Самостійна робота</i>				
	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою для підготовки до контрольної роботи	Контрольна робота	2	
		Вивчення нормативно-правової бази для підготовки до семінарського заняття	Завдання за темою		2
Виконання домашнього завдання за темою практичного заняття					
ТЕМА 3.	<i>Аудиторна робота</i>				
	Лекція	ТЕМА 3. Підходи до оцінки вартості підприємства	Робота на лекції	1	
			підсумкова контрольна робота		
Практичне заняття	Семінарське заняття за темою "Порівняльний аналіз підходів до оцінки вартості"	Активна участь у	2		

Тема	Форми та види навчання		Форми контролю	Макс. бал
		підприємства"	семінарському занятті, підготовка презентації	
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою "Методичний інструментарій оцінки вартості підприємства"	Активна участь у виконанні практичних завдань	2
	Лабораторна робота	Лабораторна робота за темою "Застосування дохідного, витратного, порівняльного підходів до оцінки вартості підприємства"	Активна участь у виконанні лабораторної роботи	5
Самостійна робота				
	Підготовка до занять	Підготовка до контрольної роботи	Перевірка ДЗ	
		Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою, підготовка презентації		
		Виконання домашніх завдань за темами практичних занять		
ТЕМА 4. Аудиторна робота				
	Лекція	ТЕМА 4. Позичування підприємства на фондовому ринку, як елемент управління вартістю	Робота на лекції	1
	Практичне заняття	Семінарське заняття за темою "Сутність та особливості функціонування підприємства на фондовому ринку"	Активна участь у семінарському занятті	2
	Лабораторна робота	Лабораторна робота за темою "Позичування підприємства на фондовому ринку, як елемент управління вартістю"	Активна участь у виконанні лабораторної роботи	10
Самостійна робота				
	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою	Підготовка презентації	15
		Підготовка до семінарського заняття	Виконання завдання за темою	2
		Виконання практичних завдань		
ТЕМА 5. ТЕМА 6. Аудиторна робота				
	Лекція	ТЕМА 5. Раціоналізація структури капіталу за критерієм вартості підприємства. ТЕМА 6. Взаємозв'язок інвестиційної діяльності та управління вартістю підприємства	Робота на лекції	2
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою "Оптимізація структури капіталу з метою підвищення ринкової вартості підприємства"	Активна участь у виконанні практичних	2

Тема	Форми та види навчання		Форми контролю	Макс. бал
			завдань	
Лабораторна робота	Лабораторна робота за темою "Оптимізація процесу формування та використання капіталу з метою підвищення ринкової вартості підприємства"		Активна участь у виконанні лабораторної роботи	5
Самостійна робота				
Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за тематикою		Завдання за темою	3
	Виконання контрольної роботи			
Аудиторна робота				
Практичне заняття	Практичне заняття за темою "Взаємозв'язок інвестиційної діяльності та управління вартістю підприємства"		Робота на практиці	25
			підсумкова контрольна робота	
Самостійна робота				
Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою		Завдання за темою	2
	Підготовка до контрольної роботи			
	Підготовка до колоквиуму			

Рекомендована література

Основна

1. Закон України „Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні” від 12 липня 2001 р. № 2658-III // ВВР. – 2001. - №47. – Ст. 251.
2. Круш П.В. Оцінка бізнесу: Навчальний посібник / П.В. Круш, С.В. Полищук. – Київ, 2004. – 264 с.
3. Патрушева О.Г., Брюханов Д.Ю., Белкін Д.А. Управління вартістю промислових підприємств: теорія, методика, практика. - Ярославль: Ярославський держ. ун-т, 2007. - 296 с.
4. Полтініна О. П. Підходи до формування та використання фінансових ресурсів в аспекті вартісно-орієнтованого управління підприємством / О. П. Полтініна // Економіка, фінанси, право – 2016 – № 12/3 – С. 38-42
5. Полтініна О. П. Управління вартістю підприємства : навчальний посібник / О. П. Полтініна // Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. – 140 с.

Додаткова

6. Астраханцева І.А. Фінансове моделювання вартості підприємств в невизначених економічних умовах // Фундаментальні дослідження. - 2011. - №4. - С. 154-160.
7. Березін О.В. Управління потенціалом підприємства : навч. посібн. / О.В. Березін, С.Т. Дуда, Н.Г. Міценко. – Львів : Вид-во ""Магнолія 2006"", 2011. – 308 с."
8. Гаппоева А.К., Аксоров М.Г. Управління вартістю підприємства як необхідна умова його сталого розвитку // Економічний вісник Ростовського державного університету. - 2010. - Т. 8. - №1. - С. 7-12.
9. Загородній А.Г. Облік і аудит: термінологічний словник / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк, Г.О. Партин, Л.М. Пилипенко. — 2-ге вид, доопрац. і доп. — Львів: Видавництво Львівської політехніки; ПП НВФ «Біарп», 2012. — 632 с.

10. Когденко В.Г. Анализ показателей создания стоимости // Экономический анализ: теория и практика. 2010. № 19. С. 11-20

Інформаційні ресурси:

11. Афанасьєва Т. А. Управління вартістю підприємства [Електронний ресурс] / Т. А. Афанасьєва. – Режим доступу : <http://intkonf.org/afanaseva-ta-upravlinnya-vartistyu-pidpriemstva/>

12. Яч И., Седларж Й., Зайцев А.А., Зайцев А.В. Управление стоимостью бизнеса на основе оценки неидентифицируемых нематериальных активов // Креативная экономика. — 2014. — № 7 (91). — с. 28-39. — <http://www.creativeconomy.ru/articles/32551/>

13. Deng M., Easton P.D., Yeo J. Another Look at Equity and Enterprise Valuation based on Multiples // Social science research network. URL: http://papers.ssm.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1462794.

14. Dittmann I. Biases and Error Measures, How to Compare Valuation Methods // Socialscienceresearchnetwork. URL: http://papers.ssm.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=947436

15. Управління вартістю підприємства [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=3002>